

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Terentii Vita.

peramento: ut neq; extum extumescant ad tragicam celsitudinem: neq; abiificantur ad histrionicam. Addit
quod nihil abstrulū ab eo ponit: aut quod ab historicis requirendū sit quod sāpius plautus facit: & eo est
obscurior in pluribus locis. Adde quod argumēti ac stili ita attente memor est: ut nūquā claudicari aut er-
rauerit. quæ obesse potuerūt: tum quod media primis atq; postremis ita nexuit: ut nihil additū alteri: sed ap-
tum & ex se totum & uno corpore videatur esse compositū. Illud quoq; mirabile in eo primo quod non ita
misce psonas quatuor: ut obscura sit earum distinctio. Et item quod nihil ad populū facit actorem uelut ex
tragœdia loqui: quod uitium plauti frequentissimum est. Illud etiam inter cætera eius laude dignum vide-
tur: quod locupletiora argumenta & duplicitibus negotiis delegerit ad scribendū. nam excepta æcyra: in qua
scribit pamphili amorem: cæteræ quinq; binos adolescentulos habent. Illud uero tenendum est ne

latinos multa fabularum genera protulisse: & ut togatas a scænicis atq; argumentis latinis:
prætextatas ad dignitatem personæ tragicarum: & latina historia attellanas a ciuitate campaniæ: ubi acti-
tæ sunt plurimæ. Rhytonicas ab actoris nomine. Tabernarias ab humilitate argumēti & stili. Mimmos Driaco
adiuturna imitatione uilium rerum & leuium personarum. Inter tragœdiam autem & comoediā: tum mul-
ta: tum in primis hoc distat: quod in comoedia mediocres fortunæ hominum: parui impetus: periculaq; glæ-
mœdie & tra-
tig; sunt exitus actionum. At in tragœdia omnia contraria: ingentes personæ: magni timores: exitus fune-
goediat
sti habentur: & illic turbulentia prima: tranquilla ultima. In tragœdia contrario ordine res aguntur: tum qd
in tragœdia fugienda uita. In comoedia capella exprimitur. Postremo q; omnis comoedia de fictis est ar-
gumentis. tragœdia sāpe de historica fide petitur. Latinæ fabulæ primo a Liuio andronico scriptæ sunt ad
cunctas res: etiā quū recētius idē poeta & actor fabularum suarum fuisse. Comoediæ autem motoriæ sunt
aut statariæ: aut mixtæ: motoriæ: turbulentæ: statariæ quietiores: mixtæ ex utroq; actu cōsistentes. Como-
dia per quattuor partes diuiditur. Prologum: prothesim: epithalism: catastrophē. Prologus est uelut præ-
fatio quædam fabulæ in quo solo licet præter argumentū aliquid ad populum: uel ex poetæ: uel ex ipsius fa-
bulæ: uel ex actoris cōmodo loqui. Prothesis primus est actus initiuq; drāmatis. Epithasis incrementū pro-
cessuq; turbarum: ac totius: ut ita dixerim: modus erroris. Catastrophe conuersio rerū est ad iocundos exi-
tus patefacta cunctis cognitione gestorum. Comoedia est fabula diuersa constituta continens affectum ci-
uiliū ac priuatorum: qua discitur qd sit in uita utile: quod contra euitandum: hanc græci sic diffinire
Comoediæ esse Cicero ait imitationē

Prolo-
gus
Prothe-
sis
Epitha-
sis
Cata-
strophe
como-
dia

uitæ: speculū cōsuetudinis: imaginem ueritatis. Comoediæ autem more antiquo dictæ quia in uicis huius
modi carmina initio agebantur apud græcos: ut in italia compitalicis ludicris admixto pronūciationis mo-
dulo: quo dum actus commutantur populus detinebatur. Aut hoc est ab actu
uitæ hoīum: qui in uicis habitabant ob mediocritatem fortunarum non in aulis regiis: ut sunt personæ tra-
gicæ. Comoedia uero quia poema sub imitatione uitæ atq; similitudine cōpositum in gestu & pronunciatione
cōsistit. Comoediā apud græcos dubium est quis inuenierit primus: apud latinos certum est: & comoediā:
& tragœdiā: & togatam primo Liuū Andronicū repperisse: qui ait comoediā esse quotidianæ uitæ specu-
lum: nec iniuria. Nam ut intenti speculo ueritatis liniamenta facile per imagines colligimus: ita lectione co-
moediæ imitationem uitæ consuetudinisq; non ægerime animaduertimus. Huius aut originis ratio ab ex-
teris ciuitatibus moribusq; prouenit. Athenienses nāq; atticā custodientes elegantiā quū uellent male uiue-
tes notare in uicos & cōpita ex oībus locis læti alacreq; ueniebant: ibiq; cū nominibus singulq; uitia publi-
cabant: unde nomen cōpositū ut comoedia uocaretur. hæc aut carmina primitus in pratis molibus agebā-
tur: nec deerant præmia: quibus ad scribendū doctoru[m] prouocarentur īgenia: sed & actoribus munera offe-
reabant: quo libētius locudo uocis flexu ad dulcedinē cōmendationis ueretur. Caper nāq; pro dono his
dabatur: q; uitib[us] noxiū animal hébatur: a quo etiā tragœdiæ nomē exortū est. Nonnulli autē ex amurca
olei fece: quæ est humor aquatilis tragœdiā dīci uocariq; maluerūt: qui ludi quū per artifices in honorē li-
beri patris agerētūr: etiā ipsi comoediarū tragediarūq; scriptores huius dei uelut p̄sens numē colere uene-
ratiq; cooperūt: cuius rei ratio probabilis extitit. Ita enim carmina īchoata p̄ferebant ut per ea laudes eius:
& facta gloria celebrari: proferrīq; constaret: tū paulatim fama huius artis increbruit. Tespis aut primus
hæc scripta in oīum notitiā protulit. Postea æschilus secutus prioris exemplū publicauit: de quibus ita Mo-
ratius in arte poetica loquitur. Ignotū tragicæ genus iuuenisse camoenæ Dicitur: & plastris uexisse poema-
ta tespis. Quæ canerent agerētq; puncti fæcibus ora. Post hunc personæ pallæque rector honestæ Aeschylus:
lusi: & modicis istrauit pulpita tignis. Et docuit magnūque loq nitique cothurno. Successit uetus his como-
edia non sine multa laude: sed in uitiu libertas excidit & uim. Digna lege regi: lex est accepta: chorusque Tur-
piter obticuit sublato iure nocēdi. Nil intentatu nostri liquere poetæ. Nec minimū meruere decus uestigia
græca. Ausi deferere & celebrare domestica facta. Vel qui prætextas: uel qui docuere togatas. Fabula gene
rale nomē est: eius duæ primæ partes sunt tragœdia & comoedia. Si latina argumētatio sit p̄textata dī. Co-
moedia aut multas species habet. aut. n. palliata est: aut togata: aut tabernaria: aut attellana: aut mimmus: aut
rhytonica: aut planipedia. Planipedia aut dicta ob humilitatē argumēti eius: ac uilitatē actoꝝ: q; nō cothur-
no: aut focco utuntur in scæna: aut pulpite: sed plano pede: uel ideo qd nō ea negocia cōtinet: quæ psonarū
in turribus: aut in coenaculis habitantiū sunt: sed in plano & hūili loco. Personati primi egisse dicunt como-
diā cincius & faliscus: tragœdiā minutius & pthonius. Omnia aut comoediæ & scripta ex quattuor re-
bus omnino sumuntur. nomine. loco. facto. eventu. Nomine ut phormio. æcyra. gurgulio. epidicus. Loco

Morati-
us

Fabula